

# PRIJSBANDENSHEMA

Arnold Wiggers

## Inleiding

Het prijsbandenschema zoals dat hier gepresenteerd wordt, geeft een overzicht van prijsboeken in openbare bewaarplaatsen in Zeeland. De basis van het overzicht vormde een inventarisatie van prijsbanden in de Zeeuwse Bibliotheek (ZB Bibliotheek van Zeeland) waarmee in 1993 is gestart. Op kleine schaal is een bijgewerkte versie uit 1996 op papier verspreid.

In 2019 heeft de Stichting Vrienden van de Zeeuwse Bibliotheek een vriendenmiddag gehouden waar aandacht werd besteed aan prijsbanden. Naast een tentoonstelling van boekbanden werd in de reeks PPF van de ZB een boekje gepresenteerd met de titel *Bekroonde wijsheid. Prijsbanden van de Middelburgse Latijnse school*. Als vervolg hierop werd de wens geformuleerd om te komen tot een provinciaal overzicht van prijsbanden, wat de Vrienden op zich genomen hebben. Alle Zeeuwse bewaarplaatsen zijn benaderd en diegene die aangaven prijsboeken in bezit te hebben zijn bezocht. De banden zijn ter plekke bekeken, gefotografeerd en geregistreerd. In het voorjaar van 2024 is vervolgens in het schema het bezit van de ZB geactualiseerd.

## Prijsbanden

Voor informatie over het fenomeen prijsboeken of prijsbanden zij verwezen naar J. Spoelder, *Prijsboeken op de Latijnse school. Een studie naar het verschijnsel prijsuitreiking en prijsboek op de Latijnse scholen in de Noordelijke Nederlanden, ca. 1585-1876, met een repertorium van wapenstempels*. Amsterdam, 2000.

## Over de inhoud van de lijst

In principe zijn alle boekwerken in een van de bewaarplaatsen opgenomen die ongeacht hun vorm of omvang voor 1900 geschonken zijn als prijs voor leerprestaties.

## Plaats

Onder plaats wordt de stad of het dorp waar de school gevestigd was vermeld.

## School

Er is naar gestreefd per plaats de uitreikende instantie uniform te benoemen. Alle Stadsscholen of Grote scholen die Latijns onderwijs verzorgden zijn als Latijnse school opgenomen. Banden zonder opdracht met een inhoud in een van de klassieke talen en band voorzien van een kenmerkend stadswapen vermeld in Spoelder zijn onder Latijnse school gerangschikt. Bij andere scholen is hier -indien vermeld- ook de docent opgenomen.

## Datum

De datum is overgenomen van de opdracht. In enkele gevallen is bij het ontbreken van een opdracht het jaartal (Vlissingen 1655) of datum en jaar van de band (Teeken Akademie Middelburg) op de band te vinden.

## Naam

De naam is overgenomen van de opdracht. Ontbreekt de naam, dan is de opdracht niet aanwezig.

#### *Formaat*

Het formaat wordt indien mogelijk uitgedrukt in de klassieke grootten folio, quarto, octavo en duodecimo, geteld naar het aantal bladzijden per katern, afgeleid van de katernsignatuur. Wanneer de katernsignatuur ontbreekt of onduidelijk is, wordt de hoogte en breedte van de band gegeven.

#### *Band (materiaal)*

De banden zijn ingedeeld naar materiaalsoort. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen leer, perkament en papier. Indien toegepast wordt ook marokijn vermeld. Met halfleer wordt een band bedoeld met een leren rug en met leer verstevigde hoeken. Informatie over de bindwijze ontbreekt op de vermelding 'splitselband' na.

#### *Bestempeling*

Onder bestempeling wordt gekeken vanuit het midden van het voorplat. Een stadswapen met nummer verwijst naar Spoelder, een wapen zonder nummer komt niet in Spoelder voor en zal normaliter niet door de Latijnse school zijn gebruikt en wordt omschreven. Indien er meer bestempeling is, wordt dat vermeld, ook die van de rug. Rugschildjes worden niet vermeld.

Onder bestempeling is ook de aanwezigheid van (gedeeltelijke) (restanten van) linten of het alleen nog voorkomen van gaatjes vermeld.

Van enkele banden is de binderij (Rozettenrol binderij) of binder (Jan Dane) bekend. Voor meer informatie over deze banden zij verwezen naar:

-J. Storm van Leeuwen, *De achttiende eeuw: hoogtij van fraai Middelburgs bindwerk*. In: *Goud en velijn. Middelburgse boekbanden van de 17<sup>de</sup> tot de 19<sup>de</sup> eeuw*, Middelburg 1992.

-A. Wiggers, *Een binder van formaat: op zoek naar Jan Dane en de Satisfactie-binderij*. In: *Goud en velijn. Middelburgse boekbanden van de 17<sup>de</sup> tot de 19<sup>de</sup> eeuw*, Middelburg 1992.

-A. Wiggers, *Nagelaten banden uit de hoogtijdagen van de Middelburgse boekbinder en boekverkoper Jan Dane*, Middelburg, 2001.

-J. Spoelder, *De prijsuitreikingen van de Middelburgse Teeken Akademie*. In: K. Heyning en G. van Herwijnen (red.), *Om prijs en plaats. De middelburgse Teeken Akademie 1778-2003*, Middelburg, 2004.

-J. Storm van Leeuwen, *Dutch decorated bookbinding in the eighteenth century*, (3 dln, 4 bdn), Houten, 2006.

-A. Wiggers, *De prijsband van Adriaan van Solingen in 1775*. In: P. Aarssen, P. Moree en R. Rijkse (red.), *Bekroonde wijsheid. Prijsbanden van de Middelburgse Latijnse school*, Middelburg, 2019.

-J. Storm van Leeuwen, *Een indrukwekkend boekgeschenk en bijzondere Middelburgse banden*. In: J. Naerebout, A. Wiggers en R. Rijkse (red.), *Een cadeau van hoog niveau uit 1743*, Middelburg, 2023.

#### *Titelbeschrijving*

De titelbeschrijvingen zijn bibliografisch beperkt gehouden.

#### *Collectie /provenance*

Voor materiaal uit de ZB is hier vermeld of het materiaal een bruikleen is van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. Ook opgenomen zijn overige belangwekkende eigendomskenmerken zoals een ex-libris die iets over de herkomst meedelen.

Bij de andere instellingen is hier de collectie of het archieffonds genoemd waartoe het prijsboek behoort.

#### *Plaatskenmerk*

Het plaatskenmerk per instelling is vermeld naar hun eigen opgave.

#### *Foto*

Er zijn nog geen foto's gekoppeld.

#### *Beheer*

Indien het vak 'Beheer' leeg is, betreft het een prijsboek uit ZB Bibliotheek van Zeeland te Middelburg.

GA Goes = Gemeentearchief te Goes

GA Tholen = Gemeentearchief Tholen te Tholen

Historisch Museum de Bevelanden = Historisch Museum de Bevelanden te Goes

Zeeuws Archief = Zeeuws Archief te Middelburg

Zeeuws Archief-Schouwen Duiveland = Zeeuws Archief- archiefbewaarplaats Schouwen-Duiveland te Zierikzee

Zeeuws Museum = Zeeuws Museum te Middelburg